

ivn natuur
educatie
VALKENSWAARD
WAAALRE

Nieuws uit

D'n Nieuwe Hof

In memoriam Annelies Theeuwen-Clijse

Heide schonen op de Malpie

Ecologie bij het Meeuwven, Aalst

De sierlijke purperreiger

Rabobank Club Support Actie

Herfstig in augustus

Herfst 2022

IVN instituut voor natuureducatie en duurzaamheid is een organisatie van vrijwilligers en beroepskrachten die streeft naar meer natuur en een duurzame samenleving.

Lidmaatschap

Vriend van IVN: € 15,00

Landelijk lidmaatschap: € 24,00 per jaar.

Landelijk gezinslidmaatschap €16.60 . Met het landelijk lidmaatschap steun je je eigen vereniging en het

landelijk IVN. Vrienden ontvangen 4x per jaar d'n Nieuwe Hof.

Leden ontvangen daarnaast het landelijk IVN-blad: Mens en Natuur.

Lidmaatschap jeugdleden: € 15,00 per jaar. Lidmaatschap "oudere" jeugdleden: € 20,00 per jaar.

U kunt het bedrag van het lidmaatschap overmaken op: **IBAN:NL54RABO0127734988**
t.n.v. Penningmeester IVN VALKENSWAARD-WAALRE

Opzeggen van uw lidmaatschap dient te geschieden vóór 1 december van het lopende jaar .

Schriftelijk bij Jan van Heeswijk, e-mail: javanheeswijk@gmail.com

De website van onze afdeling is: <http://ivn.nl/afdeling/valkenswaard-waalre>

Natuureducatie Centrum D'n Nieuwe Hof,

Bosstraat 25, 5553 CK VALKENSWAARD, telefoon 0402018395

BESTUUR

Voorzitter	Jan Schutjes tel: 0623269205	Valkenswaard
1e Secretaris	Ivonne van der Honing e-mail: ivn.valkenswaard-waalre@live.nl	Valkenswaard
2e Secretaris	functie vacant	
Penningmeester	Emile Weijters	Valkenswaard
Ledenadministratie	Jan van Heeswijk	Valkenswaard
Leden	Jan Das	Riethoven
	Anneke Droog	Valkenswaard
	Ad Baken	Valkenswaard
	Gerrit Klitsie	Valkenswaard

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	pag. 3
Activiteitenoverzicht herfst	pag. 4
Voorwoord	pag. 5
Wist u dat....	pag. 6
In memoriam Annelies Theeuwes-Clijsen	pag. 7
De fascinerende sterrenhemel	pag. 8
Heide schonen met de Natuurwerkgroep de Malpie	pag. 9
Herfstig in augustus	pag. 10
Ecologie bij het Meeuwven	pag. 11
De sierlijke purperreiger	pag. 12
Waar zijn onze merels gebleven?	pag. 14
Verslag IVN Jeugdkamp 2022 (Bastiaan)	pag. 16
Pronkwandelingen in Riethoven	pag. 18

Activiteitenoverzicht

Herfst 2022

Tuinwerkgroep

Elke woensdagochtend is de Tuinwerkgroep actief, **die er overigens graag wat helpende handen bij wil hebben!**

Scholenproject:

Na de zomervakantie wordt het scholenproject weer volgens schema bezocht door basisscholen.

Vlindertuin Waalre:

Het hele jaar door wordt er (bij goed weer) door vrijwilligers onderhoud gepleegd op dinsdagmorgen, 10-12 uur. De vlindertuin ligt in het bos bij de Blokvenlaan in Waalre-dorp. Tegenover huisnr. 43 ongeveer 150 meter het bospad volgen. Auto's s.v.p. parkeren aan de Blokvenlaan, fietsen kunnen bij de tuinpoort gestald worden.

Vlindertuin Riethoven:

De Vlindertuin Riethoven is alle dagen toegankelijk. De leden van de werkgroep zijn elke zaterdagmorgen aanwezig voor informatie en onderhoud van 11.00 tot 12.30 uur.

Wandelingen voor groepen kunnen worden aangevraagd bij een van de leden van de werkgroep op zaterdagmorgen in de Vlindertuin.

Publiekswandelingen

Het Leenderbos is bijzonder rijk aan paddenstoelen.

Zondag 9 okt. paddenstoelenwandelingen in het Leenderbos:

11.00 uur , speciaal voor kinderen. Onder leiding van een gids gaan de kinderen op zoek naar allerlei paddenstoelen. Neem een zakspiegeltje mee dan kun je de paddenstoelen ook onder de hoed bekijken. De tocht duurt anderhalf tot twee uur.

11.00 uur voor fotografen

14.00 uur voor iedereen. Ook kinderen zijn van harte welkom. Er is één gids speciaal voor de jeugd aanwezig. Onder leiding van deze gids gaan de kinderen op zoek naar allerlei paddenstoelen. Neem een zakspiegeltje mee dan kun je de paddenstoelen ook onder de hoed bekijken.

Startpunt: parkeerplaats Valkenswaardseweg, (afslag Leenderbos), 5595 XR Leende. Meedoen is gratis.

Zondag, 23 okt. 14.00 uur Wandeling rond het Meertjesven

Start : zessprong aan het einde van de Vlasrootlaan (inrijden bij restaurant “De Treeswijkhoeve” aan de Valkenswaardseweg tussen Aalst en Valkenswaard – de oude N69).

De wandeling duurt ongeveer 2 uur en is zoals altijd gratis.

Wandeling door Oud-Aalst en Diepenvoorde

Wandeling door de oude dorpskern van Aalst en het kleine natuurgebied Diepenvoorde.

Thema “Dorp aan de Tongelreep” : duur van de wandeling ong. 2 uur

Start: bij de Leesakker / hoek Raadhuisstraat, Aalst bij het kunstwerk “Het opengeslagen boek” in het kerkdorp Aalst.

Nieuw seizoen Jeugd-IVN

In september starten de bijeenkomsten weer. De **groep van 8 tot 11 jaar** komt elke maand een keer bij elkaar op **woensdagmiddag**. **Op zondagmorgen is de maandelijkse bijeenkomst voor 11 jaar en ouder.** Verder zijn er extra speciale activiteiten zoals de Natuurwerkdag, Kerstbijeenkomst, Binnendag en natuurlijk een super Natuurkamp aan het eind van het seizoen. In allebei de groepen zijn nog plaatsen vrij. Informatie: [**h.baken@chello.nl**](mailto:h.baken@chello.nl)

Natuurwerkgroepen Valkenswaard en Waalre:

Wilt u deelnemen aan de activiteiten op de zaterdagochtenden neem dan contact op met:

Ben Putman voor Waalre (040-2215000) of

Wim en Hanita van Amelsvoort voor Valkenswaard (040-2042979)

Voorwoord

Valkenswaard, 2 september 2022

Herfst,

Een van de grootste kenmerken van de herfst is dat het een kleurrijk jaargetijde is. De kleur van de blaadjes aan de bomen verandert langzaam van groen naar geel of rood en langzaam maar zeker vallen de blaadjes van de bomen af. Paddenstoelen in verschillende kleuren komen boven de grond uit, en wolkenvelden geven spectaculaire tekeningen in de lucht. De natuur verandert nu snel, alles bereidt zich voor op de winter die komen gaat.

Bij de 'koudbloedige' dieren (dieren met een wisselende lichaamstemperatuur) neemt de activiteit af; alle levensprocessen vertragen. De dieren zoeken een schuilplaats op, waar ze de winterperiode doorbrengen. Insecten en andere geleedpotigen kruipen in spleten, tussen boomschors of verbergen zich in de strooisellaag van afgevallen bladeren. Op deze plaats blijft de temperatuur altijd iets hoger dan in de omgevende atmosfeer. Dit is het gevolg van isolerende luchtlagen en van de gistings- en rottingsprocessen door bacteriën. In die strooisellaag zijn de dieren ook beschermd tegen mogelijke vijanden. Sommige koudbloedige waterdieren, zoals kikkers, kruipen dicht bij elkaar in de modder van sloten. Padden verbergen zich in de grond onder de wortels van struiken of bomen of onder een houtmijt. Een omgekeerde bloempot met wat bladafval biedt voor deze dieren ook uitkomst.

Bij warmbloedige dieren ligt het probleem anders. Deze moeten ook in de koude winterperiode hun constante lichaamstemperatuur behouden. Zoogdieren en sommige vogelsoorten ruien; ze verwisselen het lichte zomerkleed voor een dikkere wintervacht. Veel vogels verlaten ons in de herfst. De oorzaak is hier waarschijnlijk te zoeken in de moeilijkheid om geschikt voedsel te vinden. Trek is eveneens waargenomen bij bepaalde vleermuissoorten. Zoogdieren die niet in staat zijn een dikkere pels te krijgen, zoals de egel, gaan in winterslaap. In de herfst, als de temperatuur tot ongeveer 10°C daalt, wordt het dier slaperig, en in ongeveer 12 uur is het in winterslaap. Het ligt dan opgerold met uitstaande stekels in zijn nest. In het najaar heeft de egel zich dik en rond gegeten en een onderhuidse vetreserve aangelegd. Bij het intreden van de rustperiode daalt de temperatuur van het dier tot de nesttemperatuur en verder schommelt de lichaamstemperatuur met die van de omgeving. De lichaamstemperatuur blijft dus tijdens de winterslaap niet constant. Wel handhaaft de egel zijn temperatuur op minimum 5°C. Als het zeer koud wordt (ver onder 0°C) begint de egel hevig te rillen, de ademhaling wordt sneller, de lichaamstemperatuur stijgt en het dier ontwaakt. Vooral jonge egels, waarvan de vetreserve niet erg groot is, gaan, gedreven door de honger op pad en zijn meestal ten dode opgeschreven. Vleermuizen slapen in holle bomen, oude kerktorens, oude ijskelders. Ook eikelmuis, hamster en andere kleine knaagdieren brengen de winter slapend door.

Jan Schutjes, voorzitter

Wist u dat?

- de **Kinderboekenweek 2022** als **thema** heeft ***Gi-ga-groen*** en plaats vindt van 5 t/m 16 oktober. Niet vergeten om te komen want ook wij zijn met een stand aanwezig.
- op 30 oktober het festival is ***Samen Valkenswaardig***.
- het IVN hier ook aanwezig is op het groene biodiversiteitsplein Locatie Frans van Bestpark.
- alle vakanties weer voorbij zijn en de werkgroepen weer volop aan het werk zijn.
- over enkele maanden onze afdelingssite er heel anders uitziet . De layout ervan bepaald wordt door het landelijk IVN en ingrijpend gaat veranderen.
- de Rabobank via de Rabo ClubSupport-de Rabobank ook dit jaar weer een deel van de winst schenkt aan verenigingen en clubs. Als IVN lid kun je stemmen op (bijv.) IVN Valkenswaard -Waalre. Attendeer ook familie en bekenden op het lidmaatschap. Hoe meer stemmen, hoe hoger het te ontvangen geldbedrag.

In memoriam Annelies Theeuwes

Op 21 juli overleed Annelies na een lange ziekteperiode waar ze, samen met haar man Jacques, op een bewonderenswaardige wijze mee om wist te gaan.

Annelies werd in 1999 lid van het IVN en volgde vrij snel daarna de IVN natuurgidsencursus.

Na deze anderhalf jaar durende cursus werd ze actief in het redactieteam van ons verenigingsblad en op de woensdagmorgen zette Annelies zich in voor de heemtuin achter het IVN gebouw aan de Bosstraat.

Vanwege lichamelijke klachten moest ze de tuinactiviteiten staken, maar het redactionele werk trok haar enorm.

Elke uitgave voorzag ze van een artikel over een actieve IVN'er van onze afdeling. Tientallen actieve IVN'ers heeft ze hiervoor in de afgelopen 20 jaren geïnterviewd en met een pakkend artikel in het zonnetje gezet.

Daarnaast had ze een grote honger naar kennis over o.a. de natuur in de meest brede zin en volgde menige cursus.

Enige tijd terug bleek dat ze ernstig ziek was en dat haar energieniveau niet meer toereikend was voor veel activiteiten.

Wel kwam ze zo nu en dan een kopje koffie drinken op de woensdagmorgen, de inloopochtend voor de diverse werkgroepen en toonde grote interesse in het wel en wee van onze afdeling.

In de vakantie bereikte ons het droevige bericht dat Annelies vredig was ingeslapen op 21 juli.

We wensen haar man Jacques en de kinderen veel sterkte bij het verwerken van dit verlies.

Emile Weijters

Annelies is vele jaren een heel gewaardeerd lid van onze redactie geweest. Ze had haar eigen rubriek binnen ons team. Jarenlang interviewde ze allerlei mensen binnen onze IVN-vereniging: te beginnen bij de Projectgroep. Haar eerste interview is terug te vinden in het lentenummer van 2001. Vanaf die tijd staat in vrijwel elk nummer een werkgroep of een persoon in de belangstelling. Ze deed dit met grote zorg en toewijding. Bij individuele personen ging ze zoveel mogelijk thuis op bezoek. Als het mogelijk was, liet ze hen ook eerst haar tekst lezen, voordat die gepubliceerd werd. Daardoor bouwde ze een band op met heel veel mensen binnen onze IVN-vereniging. Maar, ze gaf hen ook een gezicht naar de andere leden toe. Er zijn zoveel verschillende werkgroepen, dat lang niet alle leden elkaar regelmatig tegenkomen. Door deze interviews bracht ze al die mensen tot leven: namen werden herkenbare persoonlijkheden, ieder met hun eigen kwaliteiten. Ik ga me niet wagen aan het noemen van zelfs maar een aantal namen, want in totaal heeft ze meer dan 60 interviews op haar naam staan!

We zullen haar missen: niet alleen binnen onze redactie, maar binnen onze hele vereniging.

Wij wensen Jacques, haar kinderen en kleinkinderen heel veel sterkte toe voor de komende periode.

*Namens de redactie,
Nelly van der Burgt.*

De fascinerende sterrenhemel

Foto Jan Koeman

In januari en februari 2023 zal de welbekende IVN sterrencursus “De fascinerende sterrenhemel” van start gaan. Tijdens deze cursus hopen we het prachtige wintersterrenbeeld Orion aan de hemel te zien en natuurlijk ook de Poolster en andere sterren en sterrenbeelden.

Deze cursus, bedoeld voor mensen die wat meer van de sterrenwereld willen weten, probeert op een begrijpelijke wijze de complexiteit van de sterrenhemel, de bewegingen van de hemellichamen en de processen in de kosmos uit te leggen. Veel tijd zal besteed worden aan het zich oriënteren en waarnemen van de sterrenhemel. De cursus kent 5 lesavonden waarvan een avond in Asten, voor een bezoek aan de Jan Paagman Sterrenwacht met het indrukwekkende Pieterse Planetarium.

Tijdens de cursus komen de volgende onderwerpen aan bod: de diverse hemellichamen (sterren, planeten, manen, kometen, meteoren, sterrenstelsels), naamgeving van sterren, ons Zonnestelsel, de Dierenriem, de levensgang van sterren (Rode Reuzen, Witte Dwergen, Neutronensterren en Zwarte Gaten), de Oerknal, het werken met een sterrenkaart, wanneer is welke planeet waar te zien, app's en computerprogramma's voor sterrenhemel-simulatie.

De **cursusavonden** zijn: **donderdag 12, 19 en 26 januari en 2 en 9 februari.**

De **cursustijden** zijn van **19.45 tot 22.15**

De cursus wordt gegeven in het IVN gebouw van de afdeling Valkenswaard (Bosstraat 25, 5553 CK Valkenswaard). De cursusgelden bedragen € 35,00 voor leden en € 40,00 voor niet-leden. Deze prijs is inclusief syllabus, sterrenkaart, bezoek aan de Sterrenwacht en Planetarium te Asten en koffie en thee tijdens de cursusavonden.

Voor nadere informatie over deze cursus, kunt u contact opnemen met:

Emile Weijters (tel. 0402075670) of via e-mail e1000acmw@gmail.com. Hier kunt u zich ook aanmelden voor de cursus.

De heide schonen met de Natuurwerkgroep Malpie

Als D'n Nieuwe Hof uitkomt zijn wij als natuurwerkgroep de Malpie al weer begonnen met heideschonen. Vorig seizoen, de periode van september tot half maart, hebben we op een paar plaatsen de berkenbomen tot op twee meter ongeveer afgezaagd. In het voorjaar zijn deze natuurlijk weer uitgeschoten!

Daarom zijn we met onze groep vrijwilligers in juli al deze berken, zowel op de Malpie als het Petersven en Rietven, nagelopen en ontdaan van de nieuwe scheuten. Zoals we eerder gezien hebben, geeft de berk het meestal op en gaat hij dood. De stammen zullen dan na een paar jaar omvallen.

Een andere manier wat we veel toegepast hebben is het uitsteken met wortel en al. Maar dit is erg zwaar werk, wel met direct resultaat.

Wat we het komend seizoen veel willen gaan doen is de berken op ongeveer een meter hoogte de bast rondom verwijderen (zie foto).

De sapstroom wordt hierdoor doorbroken en de boom gaat ook dood.

We zullen waarschijnlijk alle drie de methodes wel toepassen, afhankelijk van de plek en het gebied waar de berken staan.

Wie zich bij onze groep wil aansluiten, is welkom. Er is altijd koffie met koek want gezelligheid met actief buiten zijn staat voorop.

In onze "heide schonen" app wisselen we graag natuurweetjes uit.

Op **zaterdag morgen om 9.00 uur** zijn wij op de Malpie te vinden. Volg de pijlen vanaf het fietspad na de Venbergsemolen.

*Ad Baken
Natuurwerkgroep de Malpie*

Herfstig in augustus

Wanneer ik eind augustus weer eens langskom om te helpen bij de IVN-tuin in Valkenswaard is de dikke laag van gevallen eikels het eerste wat me opvalt. De hitte van de afgelopen maanden doet het er herfstig uitzien, ook al omdat door de voortdurende droogte veel bladeren al verkleuren en loslaten.

De eikels vallen vroeg dit jaar, het zijn niet alleen de eikels die aangevreten zijn die al vallen, maar ook gewoon rijpe volgroeide eikels. Vijftig jaar geleden lieten de meeste zomereiken hun eerste eikels pas in de tweede helft van september vallen. Dit jaar was de piek van de vallende eikels eind augustus. Niet de droogte maar de zeer hoge temperaturen zorgen voor de vroege vruchtenrijping.

Door de stijgende temperaturen in ons land bloeien de bomen tegenwoordig eerder, waardoor de vruchtvorming eerder begint. Ook gaat de ontwikkeling van de vruchten sneller door de hogere temperaturen. Dit jaar is weer erg warm, met een op twee na warmste augustus ooit. Gemiddeld over de afgelopen 20 jaar zijn de vruchten van de zomereik bijna drie weken eerder rijp dan vijftig jaar geleden.*

Gevolg is dat de vruchten eerder beschikbaar komen voor allerlei diersoorten die de vruchten nodig hebben om voldoende reserves op te bouwen om de winter door te komen. Als de vruchten eerder beschikbaar komen, zijn ze mogelijk ook eerder op en

duurt het langer voordat het winter is. De winters worden echter ook steeds zachter, dus het is mogelijk dat er daarvoor weer minder vetreserves nodig zijn.

Naast de vruchtenrijping valt het ook op dat er al veel blad verkleurt en van de bomen valt. Dit is echter geen normale herfstkleuring, maar het zijn de effecten van de droogte en hitte op de bomen. Behalve vorig jaar viel er de afgelopen vijf jaar (veel) te weinig neerslag in de lente en de zomer, en was het ook nog erg warm.

Bij die droge omstandigheden, samen met de hitte, verdampen bomen meer vocht dan er valt op te nemen. Om te voorkomen dat ze helemaal uitdrogen, gaan de bladeren oprullen of laten al los. Ondanks de nu nog hoge temperaturen lijkt de herfst dus ook dit jaar weer vroeg ingezet

Dylan Brand

* bron Nature Today

Ecologie bij het Meeuwven

Op 17 juni waren 16 IVN -ers van de Natuurwerkgroep Waalre en de Schoolgidsen werkgroep Aalst bijeen bij de uitleg over het Meeuwven door de ecologe Gwendy Haanskorf van Brouwers Groen. Deze bijeenkomst was een goed initiatief van Chantal v.d. Strigt .

De ontstaansgeschiedenis van bodem en vennen en de veranderingen van landschap en bodemgebruik van de laatste honderd jaar werden vakkundig uitgelegd door Gwendy. De hoogteligging van de vennen en de grondwaterstromen werden duidelijk aan de hand van grote kaarten. Er waren verschillen in de zuurtegraad en daarmee in vegetatie: een zuur ven (Ph-waarde > 5) met Waterveenmos en Geoord veenmos, een zwak gebufferd ven met een Ph tussen 5 en 6, of van een zeer zwak gebufferd ven met Moerashertshooi, Veelstengelige waterbies en Oeverkruid.

De diverse soorten waterplanten met aangepaste groeivorm en strategie met huidmondjes en luchtkanalen in bladeren en wortels zoals b.v. bij Oeverkruid kwamen aan de orde. Planten zijn in staat het gehalte aan fosfaat en nitraat laag te houden, maar het is een kwetsbaar systeem. Wat de fauna betreft kregen we uitleg over b.v. de Heikikker die afhankelijk is van ondiep, stilstaand, zuur en voedselarm water met oe-

vervegetatie. De Bruine waterjuffer is met de voortplanting gebonden aan drijvend plantenmateriaal, de imago's jagen en rusten op beschutte plaatsen.

We bekeken het ven op verschillende plekken en zagen verschil in Ph- en zuurstofwaarden. We zagen de verschillen in plantengroei zoals Zonnedauw, Pitrus, Pijpenstrootje en Gagel.

We blijven met de vraag zitten of de steenmeel verstrooiing van enkele jaren terug bij de oever en duinhoogte rondom het Meeuwven wel geholpen hebben. Misschien is de verzuring wel wat veranderd maar is het vermestende effect van de stikstof en fosfaat uit balans gebracht op de zand- en de bosbodem, wat je ook weer ziet bij dieren zoals mijten en springstaarten en bij schimmels en bacteriën.

Er blijft nog heel wat te onderzoeken. De goede uitleg van Gwendy Haanskorf maakte veel duidelijk. We boffen maar als IVN-ers met zo'n ecologe van Brouwers Groen.

Bep en Wim van Stipdonk

Augustus 2022. *We bevinden ons tijdens onze reis met ons schip op dit moment in Nationaal Park de Alde Feanen, één van de twintig nationale parken van Nederland.*

Het is een 4.000 hectare groot laagveenmoeras in het hart van Friesland, gelegen tussen pittoreske dorpen niet ver van Leeuwarden, Drachten en Heerenveen. Er komen hier wel 450 verschillende soorten planten voor, en er broeden ruim 100 soorten vogels, waaronder ook de zeearend. Het landschap is afwisselend: petgaten, rietlanden, ruigten, struwelen en moerasbossen bepalen het uitzicht. Het doet ons denken aan Nationaal Park de Weerribben-Wieden. Ook zo'n oud veengebied.

Eén van de vogels die we hier zojuist zagen is de purperreiger. We waren zeer verrast.

Maar wat weten we eigenlijk van de purperreiger?

De purperreiger is een lid van de reigerfamilie (Ardeidae) en de Latijnse benaming is *Ardea purpurea*.

Deze majestueuze vogel, is donkerder, iets kleiner maar vooral slanker dan de blauwe reiger, en in de vlucht vallen vooral de uitstekende poten met lange tenen op.

Hij heeft een bruinoranje nek met sierlijke zwarte strepen. Ik vind er een paarsige zweem over zitten, vandaar waarschijnlijk de naam purperreiger. Er is weinig verschil tussen de seksen, enkel het mannetje is iets groter dan het vrouwtje.

Het is een moerasbewoner en broedt het liefst in drassige gebieden, overjarig rietland dat omgeven is door struweel. Dat is hier voldoende voorhanden. Ook het voedsel, dat bestaat uit vis en amfibieën, is hier in het ondiep water ruim voorradig.

De purperreiger is veel zeldzamer dan de blauwe reiger, want die is vrij algemeen. Deze sierlijke reiger komt enkel in de zomermaanden hier voor, want het is een trekvogel, die overwintert in West-Afrika ten zuiden van de Sahara.

De opvallende keelzak is meer gehoekt dan bij de blauwe reiger, en valt op in de vlucht. Ik zag ook dat de vleugels iets meer geknikt worden gehouden. Ik had deze reiger nog nooit eerder gezien.

We zijn pas net in dit gebied aangekomen en liggen aan een kade op een afgelegen plek. We blijven nog wel een paar dagen in deze omgeving, dus ik ben zeer benieuwd wat we nog meer te zien krijgen. Het is hier heel erg rustig en je kunt er enkel met een ondiepe boot komen, dus veel verstoring zal er niet zijn.

Er is hier ook geen lichtvervuiling, dus als het vannacht helder weer is, zullen we ook heel veel sterren te zien krijgen.

Mary van Loon

Hiernaast ziet u enkele foto's van de website van de Alde Faenen

Waar zijn onze merels gebleven?

Een tijd geleden schreef ik over een kennelijk niet al te slimme mannetjesmerel die dagen, zelfs weken lang gefascineerd tegen de tuinspiegels op onze inrit bleef vliegen. Hij begreep maar niet dat hij steeds zichzelf zag. De spiegels afplakken hielp niet. Zo gauw die weer vrij kwamen, begon het hele gebeuren weer van voren af aan. Zelfs toen er een vrouwtje kwam kijken, mocht dat niet baten, zodat ze teleurgesteld haar heil bij de overbuurman zocht.

Dit jaar hadden we meer geluk! In onze achtertuin vestigde zich een heel charmant en intelligent koppeltje. Ze hadden een prachtig nestje gebouwd in een hoge, dichte viburnum-struik. Van voren vrij uitzicht, van achteren een hoge schutting als rugdekking.

Man en vrouw werkten eendrachtig samen: zowel bij de nestbouw als bij het broeden. Het gevaarlijkste deel is uiteraard het voeren. Doe dát maar eens onopgemerkt! Het viel me op, dat ze geen enkele keer het nest van voren naderden. Zowel vader als moeder vlogen steeds op een andere plek in de border, om zo onopvallend mogelijk van achteren bij het nest te komen. De jonkies werden geen moment alleen gelaten. Pas wanneer de één met voedsel aankwam, verliet de ander het nest. Er vlogen vier jonkies uit.

Het achterste gedeelte van onze tuin is min of meer een bostuin. Vanuit een verscholen zitje was het voeren van de jonkies mooi te volgen. Was het in andere jaren altijd zó, dat wanneer je toch heel voorzichtig dat bosje inliep, er altijd wel een paar verschrikte jonkies met veel kabaal opvlogen, deze keer was ook dát anders! Ze hielden zich keurig stil en kwamen alleen even uit dekking als vader of moeder met een lekker hapje kwam!

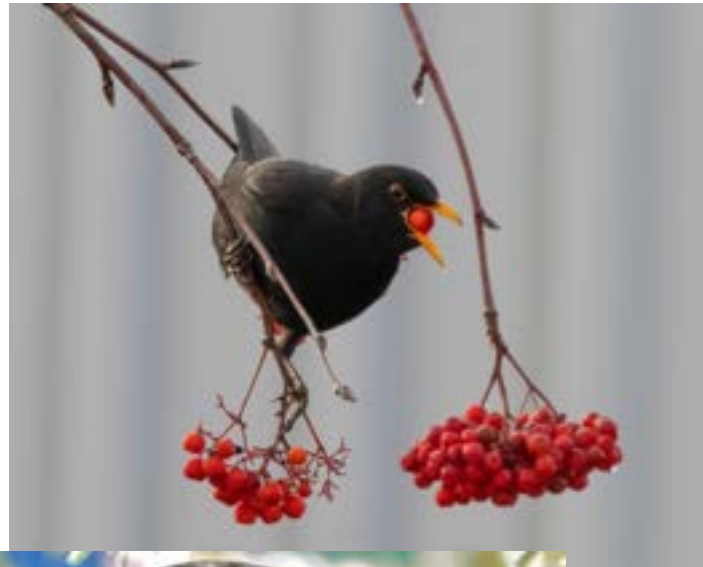
Dagenlang heb ik dit in alle rust zitten afkijken. Ondertussen zag ik wel vaak een kraai en ook een ekster op de uitkijk zitten. Totdat op een dag de hele merelfamilie opeens verdwenen was! Wat er gebeurd is, is tot op de dag van vandaag een raadsel. Terwijl we vrijwel altijd merels in de tuin gehad hebben, hebben we er nu al wekenlang geen enkele meer gezien!

Het is altijd druk in onze tuin met vogels: hele zwermen vrolijk ronddartelende mus- sen, twee constant koerende duiven, rood- borst, heggenmus, kauwtjes, eksters, kool- mezen, pimpelmezen. Maar geen enkele merel. Eén troost: géén plukplekken gevon- den, en ook géén dode of zieke merels. (Het usutuvirus heeft de laatste jaren heel wat slachtoffers gemaakt onder de merels). De jonkies waren hoogstwaarschijnlijk vliegbe- kwaam.

Zouden ze geëmigreerd zijn?! Of hebben ze gewoon een veiliger plekje opgezocht? Geen idee! De meeste merels zijn nogal honkvast. Maar wij missen wel de prachtige merel- zang, hoog in een conifeer of op het dak van de garage. Vroeg in de ochtend, en 's avonds in de schemering...

Zou het niet fijn zijn, als ze een ansichtkaart stuurden vanuit één of ander mooi vakantie- adres?!? Dan konden wij in elk geval hopen op een behouden thuiskomst!!!

Nelly van der Burgt.

Verlag IVN Jeugd Kamp 2022

Eindelijk, na de Coronatijd konden we na twee jaar het kamp door laten gaan. We hadden een erg leuke blokhut in een bosrijk gebied in Pelt, vlak over de grens in België. Jammer dat we met een kleine groep waren, maar de sfeer was erg gezellig. Laten we hopen dat we volgend jaar een groter ledenaantal hebben, hier gaan we zeker weer iets aan doen.

Ad Baken

Bastiaan uit de zondag-groep schreef onderstaand verslag van het kamp!

Smokkelspel.

Het slapen was wel spannend.

Ren-je-rot-spel.

Potje zand met Sterrekers.

We hebben grond geboord en we mochten zelfs voelen hoe zand aanvoelt.

Hierna gingen we met Joep kijken hoe snel water de grond in zakt. Eerst duurde dat wel lang, maar daarna gingen we een stukje lopen en daar liep het water snel het zand in. Daarna gingen we naar een mierenhoop kijken en iemand stak zelfs zijn vinger in de hoop, maar toen werd die gebeten.

Vervolgens was het tijd om iets te drinken.

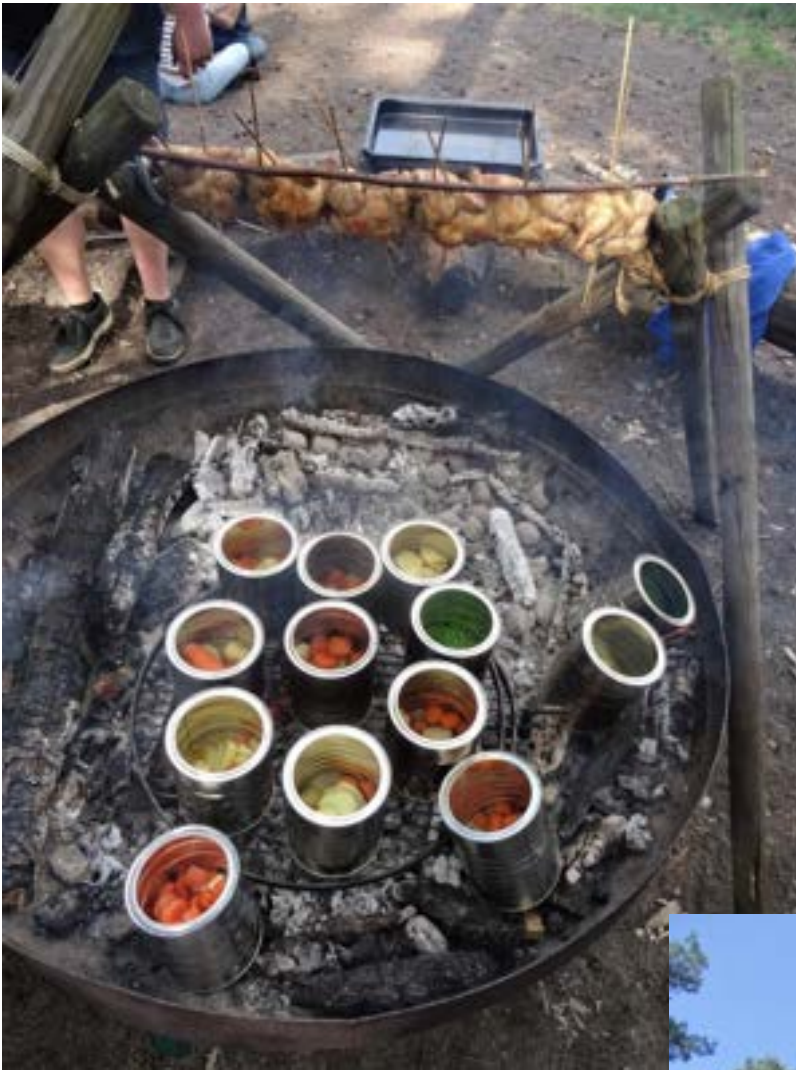
De ranja was heel lekker en we kregen er zelfs een koekje bij. Vervolgens kregen we

lekkere groentesoep te eten om daarna op de slaapkamer met zijn allen te gaan weerwolven. Dit was echt gezellig.

Daarna gingen we weer naar buiten om levend ganzenbord te spelen. We moesten allemaal opdrachten uitvoeren, zoals water doorgeven met onze voeten, maar ook liedjes gorgelen en raden welk liedje het was. Ook gingen we touwtje springen met een bekertje water in onze hand. We hebben ook een aardbeving gecreëerd.

Daarna mochten we gezamenlijk vuur maken en er op koken. Dit was wel spannend, want we hadden aardappelen en wortelen gekookt in een blik in de hete kolen. Het smaakte echt lekker.

Daarna gingen we wandelen en kregen we onverwachts een ijsje. Het was echt een

hebben we vliegers gemaakt, waar we ook echt mee gingen vliegeren. Verder probeerden we vuur te maken met vuursteen. Uiteindelijk kwam de puntentelling en iedereen had gewonnen. Het was echt een superleuk kamp! Bedankt voor de organisatie!

Bastiaan

mooie wandeling. Daarna was de kip klaar en het was heel lekker. We kregen bij het vuur zelfs marshmallows, heerlijk.

Toen het donker was konden we nachtvlinders kijken, heel het doek zat vol met nachtvlinders. Hierna gingen we naar bed, alleen werden we midden in de nacht wakker van het gesnurk, dat was echt hard.

’s Ochtends werden we wakker en gingen we ontbijten, om daarna alle spullen op te ruimen. Hierna gingen we helikoptertjes maken, die we vervolgens van de brandtrap af mochten gooien. Ze deden het enorm goed.

Daarna gingen we verder knutselen en

Pronkwandelingen in Riethoven

Op 16 augustus 2022 is op de hoek van de Schoolstraat/Dorpsplein/Gildestraat het bord onthuld van de **pronkwandelingen**. Er zijn 4 wandelingen uitgezet met een lengte van 6 tot 8,5 kilometer.

Hieraan is gewerkt door: KBO Riethoven voor het uitzetten van de routes, Heemkundegroep 'van Rijthoven toen tot Riethoven nu' heeft historische beschrijvingen gemaakt, 'Rijthovens ouw getög' heeft de bewegwijzering verzorgd. Het IVN heeft bij de natuurpaden de Beemd en het Huisven, (die beide in een route zijn opgenomen) het nodige onderhoud verricht. Dit alles in samenwerking met Kernraad en gemeente Bergeijk. Middels een qr-code kan men informatie lezen en horen bij de interessante punten tijdens de wandeling. Ook de Vlinder- en insectentuin en de monumentale bomen zijn in een van de routes opgenomen.

IVN Veldhoven-Eindhoven-Vessem heeft ons in de Vlindertuin een bezoekje gebracht en zij hebben koffie gedronken en hebben genoten van onze tuin.

Ja, en dan horen we dat onze **Vlinder- en insectentuin 25 jaar bestaat**. Zo druk met het werk in de tuin hadden we daar niet eens aan gedacht.

We hebben een artikeltje gestuurd naar het Riethovense nieuwsblad 'houwmouw', waarin we iedereen, maar met name ook de oud-leden van het jeugd-IVN, uitnodigen om eens een kijkje te komen nemen; zij zijn immers de grondleggers van de tuin.

Fons Smits

P.S. Veldhoven heeft ook een Vlindertuin. Deze is gelegen aan de Ariespad 5 in Veldhoven en bestaat ook 25 jaar.

Werkgroepen	Contactpersoon	Telefoon	E-mailadres
IVN-werkgroepen Valkenswaard			
Bomenwerkgroep	Martijn Aarts	0621466671	martijnaarts@onsmail.nl
Documentatiecentrum	VACATURE		
Natuurwerkgroep Valkenswaard	Hanita en Wim van Amelsvoort	0402042979	amelsvoort36@hotmail.com
Natuurwerkgroep Malpie	Ad Baken	0402015181	h.baken@chello.nl
Jeugd-IVN	Ad Baken	0402015181	h.baken@chello.nl
Leskisten	Lies van Gompel	0402068470	liesvangompel@onsbrabantnet.nl
Publiciteit	Emile Weijters	0402075670	e1000acmw@gmail.com
Redactiewerkgroep	Mieke van Baalen	0402217748	miekevanbaalen@gmail.com
Schoolgidsengroep V'waard	Lies van Gompel	0402068470	liesvangompel@onsbrabantnet.nl
Schoolproject	VACATURE		
Schoolproject uitleen	Wil Koopman	0402017955	wilkoopman@onsmail.nl
Vogelwerkgroep	Gerrit Klitsie	0402046951	gklitsie1947@kpnmail.nl
Wandelingen (incl. Waalre)	Emile Weijters	0402075670	e1000acmw@gmail.com
Website beheerder	Fanny van Zon		fanny@vanzon.nu
Zoogdieren	Jan Schutjes	0623269205	j.schutjes@upcmail.nl

IVN-werkgroepen Waalre

Scholenwerk Aalst	Chantal v. d. Strigt	0402217250	oudenstrigt@hetnet.nl
Natuurwerkgroep Waalre	Ben Putman Henk de Vrind	0651346934 0613382793	ivn.nwgr.Waalre@gmail.com henkdevriend@gmail.com
Vlindertuin Waalre	Bernard Fransen	0622919189	fransenb@xs4all.nl
Wandelingen Wolders Ven	Annelies Wagter	0402216700	awpwagter@gmail.com
Wandelroutes	Cor de Jong	0402115479	cfjdejong@versatel.nl
Regionale cursuswerkgroep	Cor de Jong	0402115479	cfjdejong@versatel.nl

IVN-werkgroepen Riethoven

Scholenwerkgroep	Nellie Das	0402016075	nelliedas@gmail.com
Scholen wandelingen	Nellie Das	0402016075	nelliedas@gmail.com
IVN-wandelpaden	Jan Das	0402016075	jandas61@hotmail.com
Vlindertuin Riethoven	Jan Das	0402016075	jandas61@hotmail.com

Redactieleden Valkenswaard - Aalst/Waalre

Mieke van Baalen
Dylan Brand
Nelly van der Burgt
Arthur Jeurissen
Wouter Kiela
Yvonne Schouten

LET OP

Tekst digitaal aanleveren als **los bestand** op ons mailadres:
natuurwijzer@gmail.com

Wilt U de illustraties als een **los bestand** aanleveren,
dit is belangrijk om een goede kwaliteit afdruk te krijgen.

De inleverdatum voor het **winternummer** is
Vrijdag, 25 november 2022

De ph-waarde van het water wordt gemeten

Ecologie bij het Meeuwven (pag.8)

zonnedauw

Gwendy meet de waterkwaliteit

